

ОСВІТНІ СТРАТЕГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Романюк Світлана

*доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики початкової освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
svdelev@gmail.com*

Реформування національної системи освіти, зміни в економічній, соціальній, культурній сфері, глобалізаційні виклики часу зумовлюють нові підходи до якісної підготовки майбутнього вчителя Нової української школи, від якого залежить освітній поступ нової парадигми шкільної освіти, соціально-економічний розвиток суспільства у XXI столітті.

У контексті вищезазначеного фокус сучасних освітніх перетворень спрямований на європейський освітній простір, формування фахових компетентностей та загальнокультурних цінностей особистості педагога. Адже саме європейські країни пропонують широке розмаїття моделей здійснення підготовки конкурентоспроможного фахівця як за змістом, так і за формою.

Тому особливої актуальності набуває проблема пошуку нових інноваційних підходів у навчанні майбутніх вчителів початкової школи, ефективних шляхів і засобів удосконалення їх методичної підготовки, що лежить у площині продуктивних освітніх стратегій, моделей організації освітнього процесу, глобальних цілей педагогічної освіти.

Педагогічна стратегія розглядається як філософія освіти педагога, що обумовлює його 1) план досягнення довгострокових результатів; 2) принципи діяльності та здійснення моделей і технологій освіти; 3) позицію, що розкривається в різноманітності дій; 4) перспективу професійного зростання і розвитку життєдіяльності; 5) прийоми мотивації навчання учнів і студентів та формування в них конкурентних переваг [3]. Визначаючи стратегії розвитку освітнього поступу у формуванні творчого вчителя початкової школи варто враховувати кращі надбання як вітчизняного досвіду такої підготовки, так і європейські практики, підвищуючи цим самим якість і конкурентоздатність сучасного педагога на ринку праці.

Аналіз освітньої діяльності ЗВО та наукової літератури засвідчує, що проблема підготовки майбутніх фахівців на кожному

етапі суспільного розвитку залишається однією з ключових. Різні аспекти професійної підготовки майбутніх педагогів стали предметом дослідження багатьох науковців. Вчені Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Паращенко, О. Пометун, О. Савченко та інші зазначають на важливості компетентнісного підходу у забезпеченні професійної підготовки фахівців, на підготовці вчителя до інноваційної діяльності акумулюють свою увагу І. Зязюн, Л. Карамушка, Л. Коваль, методологічні та методичні засади розкрито у працях С. Лугового, А. Мороз, О. Пехоти, В. Прокопенко та ін.

Посилена увага до професійної підготовки вчителів Нової української школи впродовж останніх років зумовлена викликами сьогодення, бурхливим розвитком інноваційних процесів і відображена у законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепції «Нова українська школа», «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр.», пріоритетним завданням яких є підвищення рівня індивідуально-творчих рис та фахових компетентностей педагогічних кадрів. Реалізація окреслених цілей і завдань якісної підготовки майбутнього вчителя Нової української школи зумовлює широкі можливості для вітчизняних закладів педагогічної освіти у створенні привабливих освітніх програм, безпечного освітнього простору задля реалізації компетентнісного, особистісно орієнтованого навчання.

Ми поділяємо думку академіка М. Євтуха який зазначає, що одним із пріоритетних завдань є вдосконалення освітнього простору, який би відповідав потребам сьогодення, і водночас забезпечував такий розвиток освітньої сфери держави, який би мав власні переваги та досягнення. Саме цьому сприятиме формування людини з новим творчим інноваційним мисленням, яка могла б самовдосконалюватись, реалізовувати себе та генерувати конструктивні пропозиції з наступним їх втіленням у практичну професійну та суспільну діяльність [2, с. 74]. За твердженням науковців – це має бути «творча особистість із високим ступенем розвиненості мотивів, характерологічних особливостей і творчих умінь, що сприяють успішній творчій педагогічній діяльності, яка внаслідок спеціальної професійної підготовки та постійного самовдосконалення набуває знань, умінь і навичок педагогічної праці, оволодіває уміннями формування творчої особистості учня у навчально-виховному процесі» [4, с. 96].

У зв'язку з цим постає проблема забезпечення шкіл вчителями, які володіють відповідними фаховими компетентностями,

спрямованими на формування особистості школяра. Тому школі потрібний такий фахівець, який поєднує різні професійні вміння, враховуючи виклики нового часу. Адже сьогодні, в умовах російської агресії, надзвичайних ситуацій, в яких опинилася наша держава, педагоги виявилися не готовими до таких викликів, а саме: навчання під час повітряних тривог, вибухів, з тривалим відключенням електроенергії, онлайн-навчання. Тому нині вкрай потрібно розробляти нові стратегії, методики, технології, які зумовлюють підготовку творчого вчителя з розвиненим почуттям відповідальності у професійній діяльності, який спроможний захистити та розбудувати національну систему освіти.

Аналіз наукових досліджень дає можливість виокремити головні стратегії успішної діяльності вчителя, серед яких ключовими є: автентичність, візуалізація знань, демократичність, діалогічність, дослідництво, інтегративність, конструктивізм, лідерство, особистісна зорієнтованість, послідовність, рефлексивність, здатність до розвитку, соціальна спрямованість, опора на передовий педагогічний досвід), співробітництво, цілеспрямованість [3].

У професійному становленні майбутніх учителів початкових класів провідну роль відіграють зміст і характер організації освітнього процесу, метою якого є не лише забезпечення оволодіння професійними знаннями, а й стимулювати розвиток професійно важливих особистісних якостей, мотиваційно ціннісної сфери майбутніх фахівців, їхньої здатності до набуття вищого рівня професіоналізму, відповідно до євроінтеграційних процесів.

У контексті зазначеного, заслуговують на увагу педагогічні умови, які забезпечуватимуть якісну підготовку майбутніх фахівців:

- відбір навчального матеріалу відповідно до їх інтересів та потреб;
- формування і підтримка мотивації досягнень студентів у навчальній діяльності;
- залучення до різних видів професійної діяльності;
- використання активним методів навчання, різноманітних форм і засобів контролю та оцінювання знань, умінь і навичок студентів;
- формування адекватної самооцінки результатів навчання, навичок і умінь рефлексивної діяльності [1, с. 97].

Не менш важливою стратегією, яка визначає пріоритети професійного розвитку педагога є формування цифрових та медіакомпетентностей, які забезпечать готовність педагогічних

працівників до роботи в умовах інформаційного суспільства. Вдосконалити рівень їх фахової підготовки можна шляхом використання в освітньому процесі мультимедійних засобів навчання, які сприяють здобуттю професійних знань, удосконаленню вмій та навичок у майбутніх професіоналів.

Заслуговує на увагу залучення студентської молоді до участі у проєктній діяльності як міжнародного так і вітчизняного рівня. Практика засвідчує, що це надзвичайно потужний досвід у набутті нових якостей, підходів до навчання, підвищення рівня фаховості майбутніх учителів, це можливості реалізації неформальної освіти та розширення сфери навчального, рефлексивного й емоційного пізнання.

Важливою умовою у підготовці конкурентоздатного педагога на сучасному етапі має стати інтернаціоналізація/успішна співпраця з усіма інституціями системи освіти: МОН України, «Інститут модернізації змісту освіти», Академія педагогічних наук України, педагогічні заклади вищої освіти з метою обміну та накопичення досвіду, популяризації та впровадження найкращих практик для формування професійної майстерності, компетентності майбутнього вчителя, підвищення його фахового рівня. Важливо, щоб ця співпраця відбувалася в умовах відкритості до змін, конструктивної взаємодії і була спрямована на прийняття раціональних рішень щодо розвитку освіти. Саме вміння навчатися набуває пріоритетного значення в оволодінні професійними компетентностями майбутніми педагогами.

Отже, у процесі підготовки педагогічних кадрів для сучасної початкової школи вектор освітніх послуг варто спрямувати на посилення «трикутника знань» шляхом взаємодії освіти, досліджень та інновацій, сприяючи цим самим привабливості й конкурентоспроможності педагогів у спільному просторі вищої освіти, до потреб ринку праці.

Список джерел

1. Дубяга С., Довга С. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання педтехнологій. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: педагогіка*. 2015. №1. С. 95–99.
2. Євтух М.Б. Підготовка вчителя до роботи в Новій українській школі. *Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Історія та філософія освіти в незалежній Україні: здобутки і стратегії»* / ред. кол.: Топузов О.М. та ін.; 20

травня 2020 р., м. Київ, Інститут педагогіки НАПН України. Київ–Біла Церква, 2020. С. 72–77.

3. Педагогічна конституція Європи.

URL: <https://svitovid6.webnode.com.ua/news/pedagogichna-konstitutsiya-jevropi/>

4. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник. Київ, 2006. 240 с.